

GYŰJTŐKÖRI SZABÁLYZAT

1. Bevezetés

A *gyűjtőkör* a dokumentumok tartalmi, formai, földrajzi, kronológiai szempontból meghatározott kategóriáinak együttesét jelenti. A gyűjtőkör részletes kidolgozása a könyvtár *Gyűjtőköri szabályzatában* kap helyet, mely a könyvtár egyik alapidokumentuma, az SZMSZ része. Hosszútávon meghatározza a gyűjtés irányát, így biztosítva a folytonosságot.

A gyűjtemény a könyvtár szolgáltatásainak alapja. A beszerzendő dokumentumok körét meghatározza a könyvtár típusa, a könyvtári rendszerben elfoglalt helye, és a település jellemzői.

2. A könyvtár típusa és ebből következő feladatai

A Lőrinci könyvtára általános gyűjtőkörű, nyilvános városi közkönyvtár. Feladata, hogy Lőrinci lakosságát és a környező településekről érkezőket ellássa az önműveléshez, tanuláshoz, szórakozáshoz, stb. szükséges információkkal, dokumentumokkal.

3. A könyvtár hálózaton belül elfoglalt helye

Lőrinci városi könyvtára a heves megyei és a magyarországi közkönyvtári hálózat tagja.

4. A könyvtár társadalmi helyzete

Lőrinci az Észak-magyarországi Régióban, Heves megyében, azon belül a Hatvani Járásban található. 1992 óta város, a lakosság száma fogy, 5 500 fő alatti.

Lőrinci hosszan elnyúló település 3 jól elkülöníthető településrészrel: Selyp, az „öreg” Lőrinci és Mátravidéki Erőmű.

Selypen a rendszerváltás előtt nagymértékű ipari termelés folyt. A családi házak mellett a társasházak is jellemzőek. A város középső részén élők hajdanában mezőgazdasággal foglalkoztak, később ők is a helyi tsz, ktsz és az ipari üzemek dolgozói lettek, de a kertművelés továbbra is, bár egyre csökkenő mértékben jellemző maradt a két településrészen. Mátravidéki Erőmű lakossága a hajdani erőműben és műanyagipari szövetkezetben dolgozott, a településrész nagy része kertvárosi jellegű, társasházás. Ez a hármasság a mai napig megmaradt, ám a fiatalabb korosztályok között a különbségek az utóbbi időben egyre inkább eltűnnek az ipar átalakulásának, a bevándorlóknak köszönhetően. Ugyanis Lőrincire szívesen költöznek, mert közel van a gyorsforgalmú utakhoz, jó a tömegközlekedése.

A megszűnt vállalatok helyén kisebb vállalkozások ma is működnek, de természetesen nem foglalkoztatnak annyi embert, mint hajdanában. Így Lőrincire is jellemző a sok ingázó, a távoli munkahelyre járó aktív korú dolgozó.

Lőrinci intézményrendszere: A Napsugár Óvoda és Bölcsőde két helyen működik, Selypen és Lőrincin. Alapfokú művészeti oktatást is nyújtó általános iskolája szintén 2 városrészben található, Lőrincin és Selypen, mindkét helyen iskolai könyvtárral. Az ESZC Március 15. Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma a selypi részen található, teljesen a város szélén, sok más településről érkező diákkal, saját iskolai könyvtárral. A városnak van Szociális Ellátó- és Gyermekegészségügyi Intézménye (Idősek Otthona, Védőnői Szolgálat,

Családsegítő Szolgálat), Mátravidéki Erőműn pedig a Heves Megyei Gyermekvédelmi Központ Fészek Gyermekotthona található. A művelődési ház az önkormányzat szakfeladatán működik, a feladatokat közművelődési referens útján látják el. A településen kormányablak is nyújt szolgáltatásokat. A városban aktív civil szervezetek is működnek. Lőrinci városi könyvtára integrált intézmény keretein belül működik 3 fő szakalkalmazottal. Könyvtár, Digitális Jólét Program Pont, NAVA-pont, többfunkciós közösségi tér.

5. A gyűjtés szempontjai

5.1. Tartalom

A könyvtár típusának, könyvtári hálózatban elfoglalt helyének megfelelően, az olvasói igények figyelembe vételével, de az igényességet szem előtt tartva a magyar könyvtermés egészéből válogatva gyűjt a tudományterületekről és a szépirodalomból.

Az *ismeretterjesztő és szakirodalmi művek* közül az általános művelődést, a tanulást, a közélethez és munkához szükséges tájékozódást, a hobbitevékenységeket szolgálók részesítendőek előnyben.

0 Általános művek

Összefoglaló művek a tudományról, művelődésről, a könyv- és írástörténetről. Könyvtártípusunknak megfelelő könyvtártani és könyvtárakkal kapcsolatos irodalom. Általános lexikonok, enciklopédiák.

1 Filozófia, Pszichológia

Filozófiatörténeti összefoglalások, a jelentősebb filozófiai irányzatok és a kiemelkedő filozófusok fontosabb munkái, életrajzai. A pszichológia, logika, etika és esztétika jelentősebb összefoglaló munkái, tekintettel a tanuláshoz kapcsolódó igényekre is.

2 Vallás

A főbb vallásokról szóló átfogó, ismeretterjesztő könyvek. Különböző népek mitológiái.

3 Társadalomtudomány

A szociológiai, szociográfiai munkák közül az összegző jellegűek, valamint saját tájegységünk szempontjából fontos művek. Összefoglaló, általános tájékoztatást nyújtó statisztikai kiadványok, illetve Heves megyét, a járásunkat és szűkebb környezetünket érintő, kiadványok. Politika: az állam elméletére, fejlődésére vonatkozó monografikus munkák, Magyarország aktuális bel- és külpolitikájával foglalkozó művek, az Európai Unióval kapcsolatos kiadványokra. Gazdaság: a közgazdaság alapvető művei, a gazdasági élet, a gazdasági szervezetek és azok történetének összefoglaló jellegű monográfiái. A munkával, munkaügyi kérdésekkel foglalkozó közérthető kiadványok. A jogtudomány területén elsősorban a gyakorlati, lakosságot segítő művek. Hadtudomány: történeti, valamint aktuális történelmi, politikai jelentőséggel rendelkező munkák. Nevelés, oktatás: összefoglaló jellegű neveléstudományi monográfiák, a közép- és felsőfokú tanulmányok irodalomjegyzékein gyakran előforduló művek, a gyakorlati jellegűek közül a helyi igényeknek, megfelelőek, pedagógusok által keresettek. Néprajz: alapvető jelentőségű és a helyismereti szempontból fontos művek.

5 Természettudományok

Törekedni kell a korszerű természettudományos irodalom beszerzésére. Gyűjtendőek a környezetvédelem, matematika, csillagászat, fizika, kémia, geológia, biológia, botanika, zoológia lexikonjai, enciklopédiái, átfogó jellegű kézikönyvei, és azok az ismeretterjesztő művek, melyek e tudományterületek megismerését segítik.

6 Alkalmazott tudományok

Válogatva gyűjtendő az orvostudomány, a technika, a mezőgazdaság, a háztartás, a szervezet- és vezetéstudomány, a számítástechnika és különféle ipari területek megjelenő, olvasói érdeklődésre számot tartó művei. A számítástechnikánál figyelni szükséges a gyors elavulásra.

7 Művészet, Szórakozás, Sport

A művészettel átfogóan foglalkozó kézikönyvek, a különböző korok művészetéről, stílusirányzatokról szóló művek. A kertépítéssel foglalkozók. A képzőművészet ágait, technikáit bemutató kiadványok. A jelentősebb alkotók életét, műveit bemutató albumok. A zene, a játék, a színház- és filmművészet, a sport tárgykörében megjelenő, érdeklődésre számító monografikus és ismeretterjesztő művek. Figyelve az esetleges helyi vonatkozásokra.

8 Nyelv és Irodalom

A nyelvtudomány kézikönyvei, egy és több nyelvű szótárak, nyelvtörténeti, nyelvészettel foglalkozó szintézisek. Az egyes nyelvek tanulásához használható nyelvkönyvek. Különböző nyelvek nyelvtani összefoglalói. Átfogó irodalomtörténeti kézikönyvek, lexikonok, az irodalom elméletével, stílusirányzataival foglalkozó könyvek, egy-egy jeles alkotó - külföldi és magyar egyaránt – életét, munkásságát bemutató monográfiák, kötelező és ajánlott olvasmányok elemzése. Figyelve az esetleges helyi vonatkozásokra.

9 Honismeret, Földrajz, Életrajz, Történelem

Hazánkról szóló honismereti művek, különös tekintettel településünkre, járásunkra, megyénkre. Általános földrajzi összefoglalások, útleírások. Az utazási igényekhez kapcsolódó, jelentősebb helyekről szóló, országokat és hazánk különböző tájait, szűkebb környezetünket bemutató útikönyvek. Életrajzok: a jelentősebb személyekről szólók, figyelve az esetleges helyi vonatkozásokat. Történelem: A művelődéstörténeti monográfiák mellett egy-egy nép ill. kor bemutatását szolgáló kiadványok. Gyűjtendő a különböző népek és országok történetével, történelmével foglalkozó művek, kiemelten a magyar történelmet ismertető munkák, jelentősebb történelmi személyiségeket bemutató kiadványok, itt is figyelve a Lőrincit és környékét érintőeket.

Szépirodalmi művek

A világirodalom klasszikusainak művei, amennyiben még nem található meg a könyvtárban. A kortárs világirodalomból a már ismert alkotók művei mellett az újonnan feltűnő szerzők művei válogatva. A klasszikus magyar írók művei, amennyiben még nem található meg a gyűjteményben. A mai magyar irodalomból válogatva, a jelentősebb, ismertté vált, olvasók által keresett szerzők művei. A helyi kötődésű (itt élt, itt élő, vagy innen elszármazott) személyek alkotásai a teljesség igényével. A szépirodalmi művek esetében a gyarapítás meghatározó eleme az olvasói igény is, ezért beszerzésre kerülnek a különböző műfajok (krimi, fantasy, lektúr, stb.) kiadványai, a sikergyánús, vagy sikerkönyvek is.

Gyermekkönyvek

Az igényes ismeretterjesztő művekből a nevelést szolgálók, a természettudományos művek, az állatokról, növényekről, emberről, egészségről, technikáról, feltalálókról, művészetéről, szórakozásról, játékokról, kreativitásról, sportról szóló művek, helyesírási, nyelvtani, nyelvtanulást segítő, irodalomtörténeti, írói életrajzi, kötelező olvasmányokról szóló könyvek, földrajzi felfedezések, útleírások, történelmi kiadványok, nagy emberekről, eseményekről szóló művek. A könyvtár törekszik a gyerekek egyéni érdeklődését, hobbi- és sporttevékenységeit, iskolai tanulmányait támogató kiadványok beszerzésére.

Regények, elbeszélések - a gyermekirodalom magyar és külföldi klasszikusainak alkotásai, iskolai kötelező és ajánlott olvasmányok, merítés az újonnan megjelenő gyermek és ifjúsági regényekből, novellákból.

Versek - klasszikus és mai költők válogatott, esetleg összes verseinek kiadásai, versantológiák, versmondást segítő gyűjtemények.

Színművek - gyermekeknek kiadott színdarabokat, jeleneteket, bábjátékokat tartalmazó kiadványok, az iskolai és más ünnepekhez kapcsolódó irodalmi összeállításokat, jeleneteket tartalmazó művek.

A mesekönyvek közül az igényes népmesegyűjtemények, a magyar és világirodalom meseíróinak alkotásai.

Igényes kivitelű képeskönyvek, lapozók, leporellók.

5.2. Dokumentumtípus

Könyvek:

Ez a dokumentumtípus adja a gyűjtemény alapját. Minden területről válogatva történik a gyűjtés.

Időszaki kiadványok:

A napilapok közül a megyei lap kerül beszerzésre. A hetilapok az olvasói igényekhez igazodó magazinok, a folyóiratok egy-egy tudományterülethez kapcsolódó, átfogó jellegű, tudományos vagy népszerű stílusú kiadványok, hogy minél több témából legyen választék. Valamint gyermek és ifjúsági lapok. Az időszaki kiadványok időleges megőrzésűek, kötetésre nem kerülnek.

A teljesség igényével gyűjtendőek és megőrzendőek a helyi kiadványok.

Audiovizuális dokumentumok:

A DVD filmek közül az iskolai kötelező és ajánlott olvasmányok és klasszikus mesék kerülnek beszerzésre. A felnőtteknek és gyermekeknek szóló hangoskönyvek gyűjtésére a szak- és szépirodalmi művek szempontjai vonatkoznak. A gyűjtemény részét képezik a korábban beszerzett monografikus vagy ismeretterjesztő CD- és DVD-ROM-ok. Ez az állomány már csak esetleges ajándékok útján gyarapodhat.

5.3. Kronológiai szempont

Elsősorban az újonnan megjelenő dokumentumokból történik a válogatás. Beszerezhetőek vagy ajándékként elfogadhatóak azonban azok a régebben kiadott, állományból hiányzó művek, amelyekre igény mutatkozik, megfelelnek a gyűjtőköri szabályzatban előírtaknak, több kötetes könyv vagy sorozat tagjai, 1952 előtti művek. A helyismerti gyűjteménybe időhatár nélkül gyűjtjük a dokumentumokat.

5.4. Példányszám

A dokumentumokból általában egy példány beszerzésére kerül sor. Kivételt képeznek az iskolai kötelező és ajánlott olvasmányok, a nagy érdeklődésre számot tartó művek, a helyismereti dokumentumok.

5.5. Nyelvi szempont

Az állomány döntő része magyar nyelvű. A nyelvtanulás elősegítésére azonban válogatva beszerzésre kerülnek a főbb nyelvek tankönyvei, nyelvtani összefoglalói, szótárai, kétnyelvű könyvei. Különös tekintettel a főbb nyelvekre, ajándékozásból származó idegen nyelvű könyvek is az állományba kerülhetnek.

5.6. Földrajzi szempont

A könyvtár elsősorban a Magyarországon, a magyar nyelvterületen megjelent könyvekből és egyéb dokumentumokból válogat.

A helyismereti gyűjteménybe a Lőrinciről és környékéről szóló, Lőrinci vonatkozású, településünkről információt tartalmazó, vagy Lőrincin megjelent dokumentumokat a teljesség igényével szükséges gyűjteni.

6. Elkülönített könyvtári állományok gyűjtőköre

6.1. Olvasótermi állomány

Gyűjtendő a magyar nyelven megjelent általános lexikonok, enciklopédiák, összefoglaló művek, egyes tudományágakat szintetizáló monográfiák, szaklexikonok, nyelvek nagy-, közép- vagy kéziszótárai, egynyelvű szótárak, életrajzi lexikonok. Kiemelten segítve az iskolai rendszerű oktatásban, felnőtt-, tovább- és átképzésekben résztvevőket.

6.2. Helyismereti gyűjtemény

A helyismereti munka a könyvtári tevékenység egyik kiemelkedő területe. A teljesség igényével gyűjtendő a Lőrinciről és környékéről szóló, a természeti adottságokkal, társadalmi-, gazdasági és kulturális élettel kapcsolatos kiadványok (könyvek, időszaki kiadványok, aprónyomtatványok, iratok, fényképek, internetes oldalak, stb.). A bekerült dokumentumokat a lehetőségekhez mérten digitalizálni is szükséges.

6.3. Segédkönyvek

A könyvtári szakirodalom gyűjteménye. Válogatva a könyv- és könyvtártudomány alapvető kézikönyvei, módszertani kiadványai, a tanuláshoz, továbbképzéshez szükséges könyvtári tankönyvek, ajánlott irodalom közül, ami a közkönyvtár típusának megfelel.

6.4. Könyvtári szempontból védett könyvek

Az olvasói ajándékokból származó, elfogadható állapotban levő, könyvtári szempontból védett, 1954 előtti könyveket a könyvtár elfogadja és beletárolja, elkülönítetten kezeli.

7. A gyarapítás módjai

A könyvtár a gyűjtőköri szabályzatának megfelelő dokumentumait vásárolja vagy ajándékba kapja.

Vásárlás:

- Könyvtárellátó Nonprofit Kft. (éves könyvtárellátási szerződés, internetes megrendelés a KELLO honlapján megrendelőjegyzékekről és a webáruházból, postai kiszállítás, esetleg személyes vásárlás),
- kiadói megrendelések,
- könyvesboltok,
- könyvügynökök,
- antikváriumok (hiányzó könyvek pótlására),

Ajándékok

- magánszemélyek,

- szervezetek (kiadók, intézmények, minisztériumok, civil szervezetek, stb.)

8. Állományapasztás

Az állományalakítás fontos része az apasztás is, melyre a következő esetekben kerül sor:

- tervszerű állományapasztás - tartalmilag elavult könyvek, több példányban meglévő, nem keresett művek kivonása,
- megrongálódás, elhasználódás,
- egyéb okok (olvasók által elvesztett dokumentumok, leltározás során jelentkező megengedhető vagy normán felüli hiány, vis major vagy bűncselekmény miatti selejtezés)

Szükséges az állományt folyamatosan vizsgálni. A selejtezendő dokumentumokat ki kell gyűjteni, azokról törlési jegyzéket kell készíteni és 1-3 évente az apasztást el kell végezni.

Az elhasználódott és tartalmilag elavult dokumentumokat a könyvtár az érvényes jogszabályok betartásával időnként lesejtezi.

A fizikailag elhasználódott, de értékes és keresett dokumentumokat lehetőség szerint pótolni kell, még a selejtezés előtt.

A helyismereti, helytörténeti dokumentumok esetében fölöslegessé válás jogcímén selejtezés nem történhet. A fizikailag tönkrement dokumentumokat köttetni kell, amennyiben már ez sem lehetséges, másolatban kell megőrizni.

A selejtezett dokumentumokat a könyvtár felajánlja az olvasóknak, illetve hulladéktelepre szállíttatja.